

از استاندارد دستوری
تا نارتازی اقتصادیمرتضی افقه
کارشناس اقتصادی

جدل بین طرفداران اقتصاد آزاد و اقتصاد متمرکز با اقتصاد دستوری، سال‌هاست که در جهان وجود داشته و دارد. تا وقوع انقلاب ایران، فضای حاکم بر اغلب کشورهای جهان به‌خصوص کشورهای درحال توسعه (از جمله ایران)، ضدسرمایه‌داری به رهبری آمریکا و عمدتاً بسا گرایش‌های سوسیالیستی همراه بود. در این دوره، گروه‌های چپ به‌خصوص حزب توده فعالیت‌های گسترده‌ای در ایران داشته و هواداران پروپاقرصی در بین روشنفکران و کارگران صنایع پیدا کرده بودند. انقلاب ایران، متأثر از فضای ضدسرمایه‌داری حاکم در بین گروه‌های مبارز از جمله گروه‌های مذهبی به‌خصوص جوانان متأثر از اندیشه‌های انقلابی شریعی و البته با رهبری روحانیت سنتی در سال ۱۳۵۷ به پیروزی رسید. شریعی در واقع، اندیشه‌های چپ را (که در آن دوره خریداران زیادی داشت و یک پرستیژ تلقی می‌شد) اسلامیزه کرده و گروه‌های وسیعی از جوانان مذهبی و دانشگاهی را به خود جذب کرد.

در دهه اول انقلاب به دلیل تداوم فضای چپ‌زده دوران پیش از انقلاب و هم به دلیل آشفتگی‌های سیاسی و به دنبال آن، حمله عراق به ایران، اقتصاد ایران به شدت متمرکز و دستوری بود. ادامه در همین صفحه

فرصت امروز
برای کسب و کار آفرینی

سهام تجدیدپذیرها از تولید برق ایران تنها نیم درصد است

رتبه ۱۳۱ ایران از نظر تنوع تولید برق

فرصت امروز: تنها نیم درصد از برق ایران توسط تجدیدپذیرها تامین می‌شود. از مهمترین ابعاد امنیت انرژی، تنوع منابع تولید برق است که به صورت افزایش سهم منابع مختلف انرژی در تولید برق تعریف می‌شود. هرچند منابع مختلف تولید برق کشور شامل گاز طبیعی، فرآورده‌های نفتی، زغال سنگ، هسته‌ای، آبی و منابع تجدیدپذیر است، اما هم اکنون بیش از ۹۰ درصد از تولید...

آیا کارزار «فشار حداکثری» مجدداً در قبال ایران اجرا می‌شود؟

ریسک ترامپ
برای بازارها

فرصت امروز: بازگشت دونالد ترامپ به کاخ سفید احتمالاً تغییرات قابل توجهی در سیاست خارجی ایالات متحده، به ویژه در قبال ایران به همراه خواهد داشت. تحلیلگران در دولت دوم ترامپ، ادامه سیاست‌های تهاجمی و یکجانبه، مذاکرات مجدد معاملات تجاری و یک خط مشی سختگیرانه‌تر در مورد هزینه‌های مهاجرت، امنیت و دفاع را پیش‌بینی می‌کنند. این رویکرد می‌تواند منجر به تنش مجدد با کشورهایی مانند ایران، چین و روسیه شود که قبلاً هدف سیاست‌های ترامپ قرار گرفته بودند. اکثر منابع خارجی بر این باورند که ترامپ احتمالاً کارزار «فشار حداکثری» خود را علیه ایران مجدداً آغاز کند و اقتصاد از قبل شکننده ایران را بیشتر تحت فشار قرار دهد. این کارزار احتمالاً شامل تحریم‌های شدید اقتصادی، غروب برنامه جامع اقدام مشترک (برجام) و افزایش حضور نظامی در خلیج فارس خواهد بود. کارشناسان معتقدند این سیاست‌ها منجر به کاهش بیشتر ارزش پول ملی، افزایش تورم و محدودیت‌های قابل توجه در صادرات نفت ایران می‌شود. اقتصاد ایران که قبلاً به دلیل سال‌ها تحریم ضعیف شده بود، تحت محدودیت‌های مجدد ایالات متحده با چالش‌های بزرگ‌تری مواجه خواهد شد. این منابع به پتانسیل کاهش شدید صادرات نفت ایران، تشدید تورم، جلوگیری از سرمایه‌گذاری خارجی و تشدید مشکلات اقتصادی...

افزایش ۲۰ درصدی حقوق با تورم بیش از ۴۰ درصدی همخوانی ندارد

جاماندگی حقوق از تورم

مدیریت و کسب و کار

روابط عمومی فعال؛ گذر از الگوهای انفعالی!

چند وقتی هست که مشتریان دیگر تمایلی به ارتباط با برندهای ساکت و بی‌حرکت ندارند. برندهایی که تنها در گوشه‌های نشسته‌اند و منتظرند تا مشتری‌ها سراغشان بیایند، در دنیای پرتلاطم امروزی کم کم از ذهن‌ها محو می‌شوند. مشتریان عصر دیجیتال به دنبال برندهایی هستند که نه تنها محصولات و خدماتی قابل اعتماد ارائه می‌دهند، بلکه همیشه در جریان امور و در کنار مشتریان‌شان قرار دارند. اینجا است که مفهوم روابط عمومی فعال یا «Proactive PR» به میدان می‌آید. مفهومی که به برندها اجازه می‌دهد قبل از آنکه مشتریان سوالی بپرسند یا نگرانی‌ای به ذهن‌شان خطور کند، پاسخ‌ها و راه حل‌های مناسبی در دسترس داشته باشند. روابط عمومی فعال به برندها این قدرت را می‌دهد که نه تنها در مواقع بحرانی، بلکه در روزهای عادی نیز با مشتریان خود در تعامل باشند. این تعامل مداوم و هدفمند باعث می‌شود برندها بتوانند از طریق ایجاد محتوای ارزشمند در ذهن و قلب مشتریان...

از استاندارد دستوری تا نارتازی اقتصادی

در همین فضای ضدسرمایه‌داری، قانون اساسی تدوین شده به‌خصوص در بخش اقتصادی به شدت روح سوسیالیستی به خود گرفت. با این وصف، با توجه به هرج و مرج‌های سیاسی و فراگیری جنگ، همین سیاست اقتصاد دستوری و متمرکز، مانع از آن شد که توده مردم با مشکلات اقتصادی سخت‌تری مواجه شوند.

با پایان جنگ و شروع ریاست جمهوری آقای هاشمی رفسنجانی، گروه‌های طرفدار اقتصاد آزاد فرصت یافتند تا به ترویج و تبلیغ امتیازات اقتصاد آزاد و تکوین اقتصاد دستوری و متمرکز بپردازند. رفسنجانی نیز از حامیان این تفکر بود و برنامه پنج ساله اول را با محور اقتصاد آزاد و الگوهای مرتبط مثل حذف تدریجی سیستم جیره‌بندی و آزادسازی قیمت‌ها تدوین کردند. در مقدمه برنامه پنج ساله اول که توسط طرفداران اقتصاد آزاد تدوین شده بود، ضمن تکوین سیاست‌های دستوری در دهه اول پس از انقلاب، چنان تصویر تیره‌تواری از آینده اقتصاد کشور در صورت تداوم این سیاست ترسیم کردند که هر سیاست‌گذاری را نگران و به انجام اصلاحات به‌اصطلاح اقتصادی متقاعد می‌کرد.

از آن تاریخ تاکنون، جلد طرفداران اقتصاد آزاد و طرفداران ایده ارجحیت حکمرانی خوب بر اقتصاد آزاد ادامه دارد. در شرایط عادی و وجود پیش‌نیازهای لازم، اقتصاد آزاد و البته باوجود حکمرانی خوب، بهتر می‌تواند بستر رشد اقتصادی را فراهم کند، اما در غیاب این پیش‌نیازها، تبعیت صرف از سیاست‌های اقتصاد آزاد، نه‌تنها معجزه‌ای نمی‌کند (و نکرده است)، بلکه خسارات سنگینی به معیشت و رفاه توده مردم وارد کرده و موجب عقبگرد اقتصادی خواهد شد (و شده است). تجربه سه دهه گذشته پس از جنگ و تبعیت اغلب قریب به‌اتفاق سیاست‌گذاران اقتصادی از نسخه‌های اقتصاد آزاد نشان از شکست یا ناکارآمد بودن این سیاست‌ها از گذشته تاکنون بوده است. شورویخانه اعمال نسخه‌های مندرج در برنامه اول توسعه که عمدتاً تقلید از کشورهای دیگر با ساختارهای کاملاً متفاوت بود، موجب تلاطم‌های زیادی در نیمه اول دهه ۱۳۷۰ گردید که مهمترین آن، افزایش نرخ تورم تا رقم ۴۹.۶ سال ۱۳۷۴ بود که از زمان جنگ جهانی دوم تا آن زمان بی‌سابقه بود. تقلیدهایی همچون گسترش مناطق و بنادر آزاد، آزادسازی قیمت‌ها، خصوصی‌سازی‌ها و حذف بسیاری از حمایت‌های دولتی با نام «برنامه تبدیل» نه‌تنها به معجزاتی که برای آنها تراشیده بودند، نائل نشدند بلکه هزینه‌های گزافی به مردم و کشور وارد کردند. این نسخه‌های اشتباه، باعث انلاف وسیع منابع و فرصت‌سوزی‌های جبران‌ناپذیری تاکنون گردیده است. کدام منطقه یا بندر آزادی که طی سه دهه گذشته تاسیس شده به اهداف موردنظر رسیده است؟ کدام سیاست خصوصی‌سازی در کشور تاکنون موفق بوده است؟ آنچه امروز با عنوان خصوصی‌سازی رایج شده ناشی از سیاست خصوصی‌سازی در ساختارهایی نامناسب بوده است. جالب آنکه از اواخر دهه ۱۳۶۰ و پس از پایان جنگ تاکنون سه نوبت آزادسازی‌های قیمتی با عنوان بی‌مسما «جراحی اقتصادی» صورت گرفته و هر سه بار با شکست سنگین و تحمیل زیان‌های جبران‌ناپذیر به مردم، از جمله افزایش فقر و نابرابری همراه بوده است. خصوصی‌سازی بانک‌ها نیز از دیگر سیاست‌های تقلیدی و تحمیلی این گروه از اقتصاد خوانده‌های فاقد بینش جامع اقتصادی و اجتماعی، نه‌تنها معجزه‌ای برای رفع مشکلات کشور نکرده بلکه موجب تراکم عجیب ثروت در دست عده‌ای خاص و گسترش نابرابری شدید در بین مردم و جامعه گردیده است؛ شرایطی که می‌تواند بستر ساز افزایش نارضایتی و ایجاد تنش‌های سیاسی و اجتماعی در کشور باشد.

نکته حائز اهمیت آنکه این گروه از طرفداران اقتصاد آزاد، سیاست‌های خود را مبتنی بر علم و دیدگاه‌های مخالف را با چماق ضلعلم بودن موردحمله قرار می‌دهند. این ادبیات نشان می‌دهد که احتمالاً از برخی ویژگی‌های مفهوم علم غفلت می‌نمایند. هیچ گزاره علمی را نمی‌توان یافت که براساس «اگر... آنگاه...» استوار نباشد. این بدان معناست که

ادامه در صفحه آخر

کسب رتبه اول

اداره کل راهداری و حمل و نقل جاده‌ای آذربایجان شرقی

در ارزیابی عملکرد ادارات کل راهداری و حمل و نقل جاده‌ای استان های کشور در عا مانه اول سال ۱۴۰۳

روابط عمومی اداره کل راهداری و حمل و نقل جاده‌ای استان آذربایجان شرقی

@Rahbaranasharghi

